

begejstret for Afrustningsforslaget, og jeg ved, at der staaer Tusinder af danske Kvinder bag mine Ord, naar jeg bringer Ministeriet en varm og hjertelig Tak, fordi det nu har ført Kampen mod Militarismen ind i et Spor, hvor det ikke blot er mit Haab, men ogsaa min sikre Tro, at Kampen trods al Modstand vil blive ført sejrrig igennem. Vi vil sejre, fordi der er et Flertal i Befolkningen og ikke mindst blandt Kvinderne, som med Begejstring vil slutte sig til Afrustningsforslaget.

**Formanden:** Det ærede Medlem Hr. Fraenkel har Ordet for en kort Bemærkning.

**Fraenkel:** Jeg tror ikke, at min Afbrydelse af den højtærede Forsvarsminister var uberettiget, for Ministeren sammenstillede uden videre Tallene for Militærudgifterne fra 1914 med Tallene nu, men hvis man tager Pengeværdiens Fald i Betragtning, saa vil det vise sig, at den nuværende Udgift til militære Formaal er mindre, end Udgiften var i 1914. Og langt mere iøjnespringende bliver jo Forholdet, naar man sammenligner Udgifterne til Militærvæsenet med Udgifterne paa andre Konti. Nu kan naturligvis den højtærede Minister sige: Ja, men andre, f. Eks. sociale, Konti o. s. v. er ganske anderledes vigtige end Militærvæsenet. Ja, jeg anser nu Udgifterne til Militærvæsenet for ogsaa at være overordentlig vigtige.

Den Maade, hvorpaa den højtærede Minister behandlede Spørgsmaalet om vor Presses Brug af Mac Donalds Udtalelser, som vi undertiden regnede for intet og til andre Tider slog op til noget ganske enormt, synes jeg var lidt for agitatorisk til at have Lov til at passere her i Salen. Den højtærede Minister sagde, at naar Mac Donald roser den højtærede Statminister, saa siger vi, at det betyder ingenting, men aldrig saa saare viser det sig, at denne Ros ikke har været rigtigt alvorligt ment fra Mac Donalds Side, saa slaar vi denne Desavouering op til noget ganske betydeligt. Men den højtærede Minister springer Mellemledet over, og det er jo det, at det er „Social-Demokraten“, der slaar Udtalelsen af Mac Donald op til noget uhyre. Deraf følger jo ligeferem, at naar det viser sig, at den ingenting har betydet, maa vi parallelt med Aktionen fra „Social-Demokraten“s Side sige: Altsaa, dette her, som man laver saa vældigt et Nummer af fra „Social-Demokraten“s Side, betød i Virkeligheden ingenting; det har vi Vidner paa.

**Axel Møller:** Til det ærede Medlem Fru Helga Larsen vil jeg gerne sige, at jeg forstaaer saa udmærket godt hendes Følelser og hendes gode Villie, og den underkender jeg slet ikke. Men Problemet maa dog stilles rigtigt, og Problemet er dette: Er den isolerede Afrustning forenelig med Folkeretten eller ikke? Er den Vejen til Fred, eller er den Vejen til det modsatte? Er den Vejen til Fritagelse for Værnepligt og Fritagelse for Blodsudgydelse, eller er den maaske slet ikke Vejen dertil? Kan Valget ikke let komme til i Praksis at staa saaledes for en lille afrustet Stat i en Verden af den Beskaffenhed, vi har i Øjeblikket: skal vi aftjene vor Værnepligt hjemme hos os selv, eller skal vi aftjene den i en fremmed Stat? Jeg tror, at de, der klager over den Byrde, Værnepligten er — og det er jo en Byrde —, glemmer, hvilken let Byrde den er, naar man tjenersit eget Land, i Sammenligning med, naar man skal tjene i en fremmed Armé; vi har jo det nærliggende Eksempel med Sønderjyderne. Hvilken Byrde har det ikke været for dem, og hvad har de ikke følt ved dette? Valget vil let komme til at staa i Praksis mellem Danmarks Bestaaen som uafhængig Stat mod at bære de dermed forbundne Byrder eller Danmarks Undergang eller Deling med Paaleggelse af de samme eller langt sværere Byrder i en fremmed Stats Tjeneste.

Til den højtærede Forsvarsminister vil jeg sige, at jeg vil prøve at besvare de Spørgsmaal, han stillede mig. Jeg forstod dem saa godt, og jeg forstaaer Berettigelsen af at stille dem. Det ene Spørgsmaal var dette: den højtærede Forsvarsminister siger, at han i og for sig kan anerkende Rigtigheden af det Ræsonnement, at man kan ikke paaberaabe sig Umuligheden af at opfylde sine Forpligtelser, naar man selv har gjort sig evneløs. Dette er jo et Ræsonnement, som ikke blot Jurister kan forstaa, men som er selvforstaaeligt for enhver. Men saa siger den højtærede Forsvarsminister: Ja, men vil dette Ræsonnement ikke allerede ramme os under den nuværende Ordning, idet man kan sige til os: I uddanner kun fuldt  $\frac{1}{4}$  af de værnepligtige, I har jo da ogsaa gjort jer i hvert Fald delvis evneløse. Risikerer vi ikke i Fremtiden at møde dette Ræsonnement fra andre Staters Side, idet disse vil sige, naar I ikke har kunnet opfylde eders Neutralitetsforpligtelser, saaledes som vi opfatter dem, er det eders egen Skyld, for I havde kunnet udskrive flere? Maa man ikke sige, at det er Danmarks folkeretlige Pligt at